

VIII. ОБЩЕСТВЕН ПРОДУКТ И НАЦИОНАЛЕН ДОХОД

За 1939 и 1948 г. данните за обществения продукт и националният доход са изчислени от Държавния комитет за планиране. За периода 1952–1980 г. данните са изчислени въз основа на годишните счетоводни отчети на предприятията и стопанските организации.

При изчисляването се е имало пред вид основното положение, че обществен продукт и национален доход се създават в материалното производство. Към сферата на материалното производство са отнесени следните отрасли на народното стопанство: промишленост, строителство, селско стопанство, горско стопанство, транспорт, съобщения, търговия, материално-техническо снабдяване и изкупуване и други отрасли на материалното производство.

Към отрасъл „Промисленост“ е отнесена промишлената дейност на промишлените предприятия, обособени на самостоятелен баланс, помощните промишлени дейности към останалите отрасли на народното стопанство и дейността на частните занаятчии.

Към отрасъл „Строителство“ е отнесена строителната дейност на строителните организации, както и дейността на инвеститорите, строящи по стопански начин (включително строителната дейност на населението, извършвана по стопански начин). Към този отрасъл се отнася и дейността на проектантските организации, обслужващи строителството, резултатните геологопроучвателни работи и инвеститорският контрол. От 1970 г. са включени и безрезултатните геологопроучвателни работи.

Към отрасъл „Селско стопанство“ до 1969 г. включително е отнасяна дейността за производството на продукти в резултат от отглеждане на растения и животни. От 1970 г. отрасълът включва и услугите от селскостопански характер, свързани с обработката и напояването на земята, засяването, отглеждането и прибирането на реколтата.

В отрасъл „Транспорт“ до 1969 г. включително е отнасяна само дейността на товарния транспорт, а в отрасъл „Съобщения“ — съобщенията, обслужващи материалното производство. От 1970 г., по практически съображения, в тези отрасли са включени и дейностите, обслужващи населението и непроизводствената сфера.

В отрасъл „Търговия, материално-техническо снабдяване и изкупуване“ са отнесени следните видове дейности: търговия на едро, търговия на дребно, обществено хранене (включително столовете, без тези на ТКЗС до 1975 г.), външна търговия, материално-техническо снабдяване и изкупуване на селскостопански и други произведения (без вторични суровини).

В „Други отрасли на материалното производство“ до 1969 г. включително са отнасяни добитите от населението диворастващи плодове, билки, дърва за горене и строителни материали; любителският лов и риболов; домашната преработка на мляко и грозде; издателската дейност; киностудиите и изкупуването на вторични суровини от населението. От 1970 г. в този отрасъл са включени и дейностите на населението по месодобива, консервирането на плодове и зеленчуци (без туршиите), производството на сапун и шевът на облекло и жилищен текстил в домашното стопанство, както и дейностите на предприятията за изкупуването на вторични суровини от предприятията, учрежденията и организациите.

Натрупването се определя като сума от прираста (увеличението или намалението) на основните фондове, оборотните фондове, резервите и запасите на държавните и кооперативните предприятия, учреждения, организации и населението.

Фонд потребление включва стойността на материалните блага, потребени от населението и друго потребление.

Потреблението на населението се подразделя на две основни групи: лично потребление и предмети за потребление (без тези за лично потребление), потребени чрез предприятия,

учреждения и организации по културно-битовото и социално-то обслужване на населението.

Личното потребление включва потребени от населението хранителни и нехранителни продукти, както купени от държавната и кооперативната търговия, общественото хранене и свободните кооперативни пазари, така и продуктите, получени от населението като трудово възнаграждение от ТКЗС и от помощните и частните стопанства. Освен това в личното потребление се включва амортизацията (годишното изхабяване) на жилищния фонд, потреблението на електроенергия, вода и пара от населението и предмети за потребление, получени в натура от предприятия, учреждения и организации. От 1970 г. тук се включва и цялата стойност на услугата, оказана на населението от пътническият транспорт и непроизводствените съобщения.

Предметите за потребление (без тези за лично потребление), потребени чрез предприятия, учрежденията и организациите по културно-битовото и социалното обслужване на населението включват всички материални разходи (без амортизацията на обществения жилищен фонд), направени от предприятията на жилищно-комунално стопанство, просвета, изкуство и култура и на здравеопазването, а до 1969 г. включително — и материалните разходи на пътническият транспорт и непроизводствените съобщения.

До 1962 г. индексите са изчислени по цени от 1957 година. След 1962 г. индексите са изчислени по цени на 1.01.1962 г., а след 1971 г. — по съпоставими цени на 1.01.1971 г. и са свързани верижно с изчислените индекси по цени от 1957 и 1962 година.

Структурата на обществения продукт, националният доход и използвания национален доход е изчислена до 1962 г. включително по съпоставими цени 1957 г., след 1962 г. — по цени на 1.01.1962 г., а след 1971 г. — по цени на 1.01.1971 година.

Всички стойностни показатели са дадени по цени на съответната година.

Абсолютните величини за обществения продукт, националният доход и фонд потребление, както и за производните от тях показатели (на лице от населението, структури, разлагане на прираста по фактори и др.) от 1970 г. се различават по обхват от абсолютните данни за същите показатели на предходните години, поради разширяване на дейностите, отнесени в сферата на материалното производство.

От 1977 г. предприятията, учрежденията и организациите записват основните си фондове по възстановителна стойност и начисляват амортизационните си отчисления по нови амортизационни норми. Вследствие на това амортизацията, като елемент на материалните разходи, завишава общия им обем и намалява размера на произведения национален доход.

Верижните индекси (1970 г. към 1969 г.) са изчислени от съпоставими данни, като 1969 г. е приведена в съпоставимост с 1970 година. Всички индекси за 1970 г., изчислени при съответните години, приети за база, са получени чрез верижно обвързване с индекса на 1970 г. към 1969 година. Индексите 1977 г. към 1976 г. са изчислени от съпоставими обеми, като е отстранено влиянието на новите амортизационни норми и възстановителна стойност на основните фондове.

Структурата на абсолютния ежегоден прираст отразява значението на интензивния и екстензивния фактор за създаването на всеки 100 лв. абсолютен прираст на:

произведения национален доход
общата промишлена продукция
обема на СМР

селскостопанската продукция
приходите в автомобилния и въздушния транспорт и на всеки 100 приведени тон/километра абсолютен прираст в железопътния, морския и речния транспорт.